

MİKRO ÖĞRETİMİN ÖĞRETMENLİK MESLEK BİLGİ VE BECERİLERİNİN KAZANILMASINA ETKİSİ *

Yrd. Doç. Dr. Kezban KURAN

Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarına öğretmenlik bilgi ve becerilerinin kazandırılmasında mikro-öğretimin etkisini araştırmaktır. Araştırma, tek gruplu öntest-sontest modeli türünde deneysel bir çalışmadır. Araştırma, MKÜ Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü ikinci sınıfında okuyan toplam 136 öğrenciden random yöntemiyle seçilen 50 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Mikro-öğretim yapan 50 adaydan 35'nin sunuları videoya kaydedilerek izlettirilmiş ve gerekli dönütler verilmiştir. Aynı gruba ikinci kez mikro-öğretim yapma fırsatı verilerek birinci ve ikinci mikro-öğretim sonuçları karşılaştırılmıştır. Veri toplama araçları olarak 33 yeterlik maddesinden oluşan bir değerlendirme formu ile açık uçlu sorulardan oluşan bir anket kullanılmıştır. Verilerin analizinde yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma ve eşli gruplar t testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonunda, adayların ikinci mikro-öğretim uygulamalarında öğretmenlik mesleğiyle ilgili olarak edindikleri bilgi ve becerileri uygulamada daha başarılı oldukları gözlenmiştir. Ayrıca, mikro-öğretimin adayların öğretmenlik mesleğini sevmelerine büyük katkı sağladığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mikro-öğretim, öğretmen yetiştirme, öğretim yöntemleri, öğretim becerileri

THE EFFECT OF MICRO TEACHING ON TEACHERS' GAINING OF KNOWLEDGE AND SKILLS

Abstract

The purpose of this study is to investigate the effectiveness of micro-teaching in helping student teachers gain teaching knowledge and skills. The study is a pretest-posttest, one group experimental research. Participating 50 subjects were randomly selected among the 136 second-year Preliminary School department students in Mustafa Kemal University, Faculty of Education. Among the 50 subjects who received micro-teaching, 35 participants' presentations were recorded. These subjects watched the video and received feedback. Then they were given a second chance in micro-teaching. The results from the first and the second micro-teaching were compared. Data collection was achieved through a questionnaire consisting open-ended questions where likert scale with 33 competency items was used. In data analysis, percentage, mean value, standard deviation, and paired t tests were used. In the second micro-teaching application, the subjects were more successful in applying teaching knowledge and skills in practice and they liked teaching profession more.

Key Words: Micro-teaching, teacher training, teaching methods, teaching skills

---

* Bu çalışma, 13-15 Eylül 2006 tarihinde Muğla Üniversitesince düzenlenen XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulmuştur.

GİRİŞ

Bir eğitim sürecinde en önemli öğelerden biri öğretmendir. Çünkü öğretmen, bu sürecin öngördüğü davranışların kazandırılmasında önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Bu amaçla, bugün gelişmiş ve gelişmekte olan ulusların üzerinde durduğu, tartıştığı ve araştırdığı konulardan biri nitelikli öğretmen yetiştirilmesidir. Nitelikli bir öğretmen için öğrenme ve öğrenmeyi öğretme, önemli bir amaçtır. Öğretmenlerin bilgi aktarıcı rolü, öğrenmeyle sonuçlanan öğrenci öğrenmesini kolaylaştırma rolüyle yer değiştirmektedir. Öğretmenlerin öğretme süreçlerinde daha etkili olabilmeleri için alanlarına ilişkin öğrenme-öğretme yöntemlerinde yoğunlaşmaları önerilmektedir (Avolos, 2000, 470). Etkin bir öğretim için yöntem zenginliğine gitme artık evrensel bir kural haline gelmiştir. Öğretmenin etkin bir öğretim için seçim yapabileceği yöntem sayısı sınırsızdır. Çünkü her öğretmen, kendi yaratıcılığını katarak yeni yöntemler geliştirebilmektedir (Küçükahmet, 2000, 71). Bu günün sorunlarının, dünün yöntemiyle geleceğe dönük bir amaçla çözümlenemeyeceği bir gerçektir (Alkan, 1984, 12). Bu amaçla öğretmen, öğrenme öğretme sürecini oluştururken işbirliğine dayalı öğretim, beyin fırtınası, tartışma, kavram haritası oluşturma, yaratıcı drama, programlı öğretim, bilgisayar destekli öğretim, mikro-öğretim gibi öğrenci etkinliğine dayalı yöntem ve tekniklerden yararlanabilmelidir.

Hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarında yer alan öğretmenlik bilgisi (formasyon) dersleri öğretmen adaylarına öğrenme-öğretme süreçleriyle ilgili yeterlikler kazandırmayı amaçlamaktadır. Öğretimde Plan ve Değerlendirme dersi, bu derslerden biridir. Bu ders, aynı zamanda öğretmen adaylarının okullarda yapacakları öğretmenlik uygulaması çalışmalarına geçişte bir köprü rolünü üstlenmiştir. Bu rolü, Eğitim Fakültelerinin 2005-2006 eğitim ve öğretim yılından itibaren uygulanmaya konan yeni öğretim programında, “Öğretim Yöntemleri ve İlkeleri” dersi üstlenmiştir.

Öğretmenlik uygulaması, gerçek öğrenme ortamında öğretmen adaylarının öğretim bilgi ve becerilerini uygulamaları için ilk fırsattır. Bu durum, öğretmen adaylarının daha önceki deneyimlerinden daha karmaşıktır ve çoğu öğretmen adayı için zordur. Ayrıca öğretmen adaylarına son olarak öğretim danışmanlığı sağlanan aşamadır (Struyk ve McCoy, 1996, 31).

Öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde birçok bilgi kuramsal olarak verilmekte, okullarda gözlem ve uygulama çalışmaları bu kuramsal bilgileri uygulamaya koymada yeterli olamamaktadır. Bu alanda yapılan araştırmalara göre, öğretmen adaylarına sadece öğretmenlik uygulaması

yaşantıları sağlamak, onlara önemli deneyimler kazandıramamakta ve adaylar için yeterince verimli olamamaktadır (Goodman 1986; Lanier ve Little, 1986). Adaylara yaptırılan gözlem ve uygulama çalışmaları ebetteki onların farkındalık düzeylerini artırmada önemli bir aşamadır. Farkındalık düzeyi, öğretmenin dersin hangi bölümünde ne olup bittiğini bilmesi ve buna göre sınıf içi süreçlerini yönlendirmesidir (Selçuk, 2000, 12). Bu bağlamda adayların, öğretmenlik uygulaması çalışmalarına başlamadan önce sınıf içi öğretim süreçleriyle ilgili bazı deneyimler kazanmaları amacıyla mikro öğretim çalışmaları yapmaları önem taşımaktadır. Öğretmen eğitiminde özellikle mikro-öğretim, kuramsal bilgilerin uygulanmaya konulmasında önemli iş görüşü olan bir teknik olarak ele alınmaktadır.

Deniz (1993) mikro-öğretimi normal öğretme-öğrenme süreçlerinin karmaşıklığını basite indirmek için kullanılan bir laboratuvar yöntemi olarak tanımlamaktadır. Bir başka tanım mikro-öğretimin hedeflerin, davranışların, becerilerin ve buna bağlı olarak öğretim sürecinin ve bu süreçte yer alacak öğrenci sayısının sınırlandırılmasıyla yapılan öğretim olduğu (Wallace, 1979) şeklindedir. Allen (1980) ise mikro öğretimi, zaman ve öğrenci sayısı açısından kısıtlı gerçek sınıflara benzetilmiş ortamlarda, öğretmen adaylarına öğretmenlik becerileri kazandırmaya ve geliştirmeye yönelik bir teknik olarak ele almaktadır. Öğretmen eğitiminde mikro öğretim, adaylara anlattığı ders ve konuyla ilgili anında dönüt alma şansını verir. Böylece aday, eksik veya yetersiz yönünü görme ve düzeltme fırsatını elde eder.

Ülkemizde öğretmen eğitiminde mikro-öğretim tekniğinin kullanılması ile ilgili çalışmalar genellikle Mesleki Teknik Eğitim Fakülteleri öğrencileri üzerinde yapılmıştır (Bayraktutar, 1982; Çakır ve Aksan, 1992; Külahçı, 1994; Bayraktutar, 1994; Maral, Akkul ve Zerayak, 1999). Çakır'ın (2000) Gazi, Anadolu ve Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültelerinde Öğretim Metodu dersini veren öğretim elemanları üzerinde yaptığı bir araştırmada, öğretim elemanlarının mikro öğretim tekniğini kullanmak istedikleri, ancak çeşitli etkenler nedeniyle uygulayamadıkları ortaya çıkmıştır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması çalışmalarına başlamadan önce, sınıf içi öğretim süreçleriyle ilgili öğrendikleri bilgi ve becerileri uygulamaya koyma ve bu alanda kazandıkları deneyimlerin neler olduğunu görmeleri önemlidir. Çünkü akademik benlikleri konusunda farkındalık düzeyleri onlardaki öz güveni de arttıracaktır. Gerçekte kuramsal bilgilerle, kendi sezgisel anlayışlarının ne denli uyduğunu yansıtmaya fırsatı verilmedikçe, öğretmen adaylarının mesleki gelişim ve deneyimlerinin yeterli düzeye gelmesi olası değildir. Öğretmen eğitiminde

kuramsal bilgiler uygulama çalışmalarıyla anlam kazanır ve adaya daha rahat hareket etme olanağı tanır. Ancak, Öğretmen adayı ne kadar bilgili olursa olsun öğretmenlik uygulamaları sırasında adayların çoğu kaygı ve gerilim içinde olmaktadır. Adayların bu kaygıdan kurtulabilmeleri veya en azından kaygılarını azaltabilmeleri açısından mikro-öğretim önemli bir çalışma olarak algılanmalıdır. Bu çalışmayla öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleği ile ilgili öğrendikleri bilgilerin ve kazandıkları becerilerin ne kadarını uygulayabildiklerini gözleme fırsatı yaratılmış olacaktır. Üstelik adayların, kendilerine verilen dönüt ve düzeltmeler doğrultusunda yanlışlarını düzeltme ve eksiklerini tamamlama konusunda ne kadar başarılı olabildiklerini belirlemek araştırma açısından önem taşımaktadır.

Çalışmanın Amacı

Öğretmen adaylarına bir dersin yönetimiyle ilgili olarak ön görülen bilgi ve becerilerin kazandırılmasında mikro-öğretimin etkililiğinin belirlenmesi, bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının edindikleri bilgi ve becerileri (bir dersi planlama, sunma ve değerlendirme süreçlerinde) uygulamaya koymadaki yeterlikleri nedir?
2. Mikro-öğretim yapan grubun, birinci ve ikinci mikro öğretim uygulamalarında aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Öğretmen adaylarının mikro-öğretim çalışmalarına ilişkin görüş ve önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma tek gruplu öntest-sontest modeli türünde deneysel bir çalışmadır.. Araştırmanın katılımcılarını MKÜ Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü 2. sınıfında okuyan 136 öğrenci oluşturmaktadır. Evreni oluşturan öğretmen adaylarından 50 aday random yöntemiyle seçilerek araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Elli adayın yapmış olduğu ilk mikro öğretim uygulaması ön test olarak ele alınmıştır. Daha sonra 35 adaya ikinci mikro öğretim yapma fırsatı verilmiş bu çalışma ise son test olarak kabul edilmiştir. Uygulama, ilköğretim bölümünde bir sınıftan seçilen 16, diğer iki sınıftan seçilen 17 ‘şer öğrenciyle yürütülmüştür.

Ayrıca, araştırmada adayların mikro öğretime ilişkin görüşlerini öğrenmek amacıyla açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu boyutuyla da araştırma, betimsel bir çalışma olup, konu kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında Öğretmen adaylarını değerlendirmek üzere “Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu” şeklinde hazırlanmış üçlü likert tipi bir ölçek kullanılmıştır (YÖK/Dünya Bankası, 1998: 25-26). Ölçekte yer alan yeterlik maddeleri Eksiği var (1), Kabul edilebilir (2), iyi yetişmiş (3) şeklinde puanlanarak değerlendirilmiştir. Ölçekte, 33 yeterlik maddesi yer almaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 99, en düşük puan ise 33’tür. Mikro öğretim yapan öğretmen adayları, kendilerini izleyen diğer adaylar içinden ilköğretim bölümünden ve üç sınıftan random yöntemiyle seçilmiş 50 aday tarafından değerlendirilmişlerdir. Değerlendirme yapan adaylar (ki bunlar; yine bir sınıftan 16, diğer iki sınıftan ise 17’şer olmak üzere toplam 50 kişiden oluşmuştur), değerlendirme formunu nasıl kullanacakları ve değerlendirme sırasında nelere dikkat edecekleri konusunda önceden bilgilendirilmişlerdir.

Araştırmada ayrıca, öğretmen adaylarının mikro öğretime ilişkin görüş ve önerilerini almak amacıyla açık-uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Serbest tepki soruları olarak da adlandırılan açık-uçlu soruların uygulanmasının nedeni bu soruların, uygulandığı gruba serbestçe yanıt verme olanağı sağlamış olmasıdır. Sorular önceden yapılandırılmadığı için verilecek yanıtlar da sınırlandırılmamıştır. Genellikle bilgi ve sondaj soruları açık-uçlu olarak ifade edilirler. Bu sorular kaynak kişilere önceden belirlenmiş kategorilerden birini işaretleme yerine, kendi yanıtlarını yazma-bulma olanağı verir. Bu yüzden de kapalı uçlu sorulara göre kaynak kişileri daha çok güdüler (Balcı, 2000: 16).

Deneysel Çalışmanın Aşamaları

Mikro-öğretim çalışmaları üç aşamada gerçekleştirilmiştir:

Birinci Aşama: Derslerin başladığı tarihten itibaren ilk sekiz hafta, toplam 40 saat Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersinde (ders haftada beş saat olarak yürütülmektedir) kuramsal bilgiler verilmiştir.

Ayrıca adaylar bu süreç içinde mikro öğretim ve yapacakları çalışmalar hakkında bilgilendirilmişlerdir.

İkinci Aşama: Bu aşamada mikro öğretim yapacak adaylar, ilköğretimin ilk beş sınıfından seçtikleri herhangi bir sınıf, ders ve konuyla ilgili olarak hazırladıkları ders planları kapsamında sunularını yapmışlardır. Mikro öğretim yapan 50 aday, değerlendirme formundaki ölçütlere göre diğer elli aday tarafından değerlendirilmişlerdir.

Üçüncü Aşama: Elli adayla başlayan çalışma, zamanın yetmeyeceği endişesiyle 35 adayla sınırlandırılmıştır. Çünkü ikinci mikro öğretim çalışmasının kalan ders saatleri içinde 50 adayla yürütülebilmesinin (çalışmasının videoya kaydedilmesi, adayların sunularıyla ilgili dönüt ve düzeltmelerin verilmesi vb.) mümkün olamayacağı düşünülmüştür. Bu nedenle ikinci mikro öğretim çalışmasında bu sayı 35'e düşürülmüştür. Sunu yapan son 35 adaya, yaptıkları sunular önce videodan izlettirilerek kendilerini değerlendirmeleri istenmiş, daha sonra yeterli ve yetersiz görülen yönleriyle ilgili dönüt ve düzeltmeler yapılmıştır. Kendilerine dönüt verilen 35 adaya yeniden Mikro-öğretim yapma fırsatı verilmiştir. Otuz beş adaydan birinci uygulamada sundukları konular dışında, farklı konuları seçerek planlarını yapmaları istenmiştir. Adaylar, yaptıkları planları ve kendilerine verilen dönütler doğrultusunda yeniden mikro öğretim yapmışlardır. Bu adaylar aynı değerlendirme formuyla ve aynı grup tarafından ikinci kez değerlendirilmişlerdir.

Verilerin Analizi

Mikro öğretim değerlendirme formundan elde edilen verilerin çözümlenmesinde yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma ve eşli gruplar **t** testi kullanılmıştır. Grubun I. ve II. mikro öğretim uygulamalarında elde edilen puanlar arasında $p < .05$ anlamlılık düzeyinde bir farkın olup olmadığı araştırılmıştır.

Öğretmen adaylarının mikro öğretime ilişkin görüşleri, adaylara yöneltilen açık uçlu sorularla toplanmıştır. Adayların yazılı olarak sorulara verdikleri yanıtlar çözümlenerek analiz edilmiştir. Analizden elde edilen veriler olumlu ve olumsuz görüşler olarak kodlanmış ve birbirine benzeyen yanıtlar birleştirilerek anlamlandırılıp yorumlanmıştır. Daha sonra yüzdeleri hesaplanmıştır.

BULGULAR

Araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın amaçları doğrultusunda üç başlık altında toplanarak yorumlanmıştır.

Öğretmen Adaylarının Edindikleri Bilgi ve Becerileri (Bir Dersi Planlama, Sunma ve Değerlendirme Süreçlerinde) Uygulamaya Koymadaki Yeterlikleriyle İlgili Bulgular

Öğretmen adaylarının bir dersi planlama, sunma ve değerlendirme süreçlerindeki yeterlikleriyle ilgili elde edilen bulgular iki başlık altında toplanarak verilmiştir.

3.1.1 Birinci mikro öğretim sonucunda elde edilen bulgular.

Mikro öğretim tekniğini uygulayan Öğretmen adayları, dersi planlama, sunma ve değerlendirme aşamalarıyla ilgili yeterliklerde, değerlendirme yapan diğer adaylar tarafından değerlendirilmişlerdir. Bu değerlendirmede elde edilen bulgulardan önemli görülenler aşağıda verilmiştir. Öğretmen adaylarının “**İyi yetişmiş.**” olarak değerlendirildikleri yeterlikler şunlardır.

Öğretmen adaylarının % 88'i, “bir sonraki derse/konuya atıfta bulunma” konusunda “iyi yetişmiş” olarak değerlendirilmişlerdir. Çünkü adayların büyük bir kısmı dersin sonunda bir sonraki derste işleyecekleri konu hakkında bilgi vermişlerdir. Bu yeterliği sırasıyla;

- Konuya uygun bir giriş yapma (% 86)
- Konunu hedeflerini iyi belirleme (% 84)
- Hedef davranışlara uygun yöntem ve teknikleri belirleme (% 82)
- Hedef davranışlara uygun somut ve kullanımı kolay öğretim materyalleri belirleme (% 82)
- Bilgiyi öğretimin ilkelerini dikkate alarak sunma (% 80)
- Ses tonunu iyi kullanma ve dikkat çekme (% 78)
- Konuyu, gerçekleştirilmesi beklenen hedef davranışlara uygun bir biçimde işleme (% 77)
- Öğrencinin gelişim ve anlama düzeyine uygun bir dil kullanma (% 76) yeterlikleri izlemiştir.
- Tüm öğrencileri derse katma (% 71)
- Konunun hedeflerini öğrencilere hissettirme (% 70)

Öğretmen adaylarının “**Kabul edilebilir.**” şeklinde değerlendirildikleri yeterlikler ise şöyle sıralanabilir.

- Hedeflerle ilgili uygun ve anlaşılır davranışlar yazma (% 68)
- Hedef davranışların gerçekleşip gerçekleşmediğini anlamak için değişik ölçme tekniklerini kullanma (% 66).

Bu iki yeterlik maddesi birbiriyle sıkı ilişki içinde olan maddelerdir. Çünkü öğrencide oluşturmayı düşündüğü davranışları iyi belirleyemeyen bir adayın, hedef davranışları ölçebileceği ölçme tekniklerini kullanması beklenemez. Adaylarda “kabul edilebilir” şeklinde değerlendirilen diğer yeterlikler ise yüzdeleriyle birlikte şunlardır.

- Konuyla ilgili düşündürücü sorular sorma (% 66)
- Belirlenen yöntem ve teknikler etkinlikle uygulama (% 64)
- Araç ve gereçleri etkinlikle kullanma (% 63)

Yine adaylar, dersi planlama aşamasında “hedef davranışlara uygun yöntem ve teknikleri belirleme” ve “hedef davranışlara uygun somut kullanımı kolay öğretim materyalleri belirleme” yeterliklerinde (% 82) “iyi yetişmiş” şeklinde değerlendirilmelerine rağmen, bu yeterlikleri dersin sunu aşamasında uygulamaya geçirmede ise “**Kabul edilebilir.**” şeklinde değerlendirilmişlerdir. Bu da gösteriyor ki öğretmen adaylarına verilen teorik bilgiler, adaylarca yeterince uygulamaya geçirilememektedir.

Öğretmen adaylarının “**Eksiği var.**” şeklinde değerlendirildikleri yeterlikler, yüzdeleriyle birlikte aşağıda gösterilmiştir.

- Dönüt ve düzeltmeler yer verme (% 58).
- Pekiştireçleri yerinde ve uygun kullanma (% 56).
- Zamanı etkili kullanma (% 56).

Sonuç olarak; Birinci mikro öğretim sonunda adaylar, plan hazırlama sürecinde sunu ve değerlendirme süreçlerine göre daha yeterli olarak algılanmışlardır. Adayların, edindikleri teorik bilgileri uygulamaya koymada zorlandıkları görülmüştür. Yine adaylar yöntem ve teknikleri uygulama, araç ve gereçleri kullanma gibi davranışlarda kabul edilir bir performans gösterirken zamanı iyi kullanma ve öğrencilere dönüt ve düzeltme verme davranışlarında ise yeterli görülmemişlerdir.

İkinci mikro öğretim sonucunda elde edilen bulgular

Mikro öğretim yapan adayların son 35'ne yaptıkları çalışmayla ilgili olarak verilen dönütler doğrultusunda II. Mikro Öğretim yapma fırsatı verilmiştir. Adayların, birinci mikro-öğretim uygulamasında başarılı buldukları (iyi yetişmiş olarak değerlendirilen) yeterliklerin yüzdesi ikinci mikro-öğretim uygulamalarında daha fazla artmıştır. Örneğin;

- Konuya uygun bir giriş yapma yeterliği % 86'dan % 91'e,
- Konunu hedeflerini iyi belirleme yeterliği % 84'ten % 88'e,
- Hedef davranışlara uygun somut ve kullanımı kolay öğretim materyalleri belirleme yeterliği % 82'den % 85'e,
- Bilgiyi öğretimin ilkelerini dikkate alarak sunma yeterliği % 80'den % 86'ya yükselmiştir.
- Konuyu, gerçekleştirilmesi beklenen hedef davranışlara uygun bir biçimde işleme birinci mikro öğretimde % 77 iken % 82'ye,
- Konunun hedeflerini öğrencilere hissettirme % 70 iken % 80'e,
- Tüm öğrencileri derse katma yeterliği ise % 71'den % 80'e yükselmiştir.

Yine Öğretmen adaylarının I. Mikro öğretim uygulamaları sonucunda “kabul edilebilir” şeklinde değerlendirildikleri yeterliklerden aşağıda belirtilen yeterliklerde, II. mikro eğitim sonucunda “iyi yetişmiş” şeklinde değerlendirildikleri gözlenmiştir.

- Konuyla ilgili düşündürücü sorular sorma (% 74)
- Belirlenen yöntem ve teknikler etkinlikle uygulama (% 73)
- Araç ve gereçleri etkinlikle kullanma (% 73)

Öğretmen adayları I. mikro öğretimde “eksiği var” şeklinde değerlendirildikleri yeterliklerde ise II. mikro öğretim sonuçlarında “**Kabul edilebilir.**” şeklinde değerlendirilmişlerdir.

- Dönüt ve düzeltmeler yer verme (% 75).
- Pekiştireçleri yerinde ve uygun kullanma (% 73).
- Zamanı etkili kullanma (% 71)

Sonuç olarak özetle; Öğretmen adaylarının ikinci mikro öğretim uygulamasında, birinci mikro öğretim uygulamalarında görülen eksiklerini

tamamlama ve hatalarını düzeltme yoluna gittiği görülmüştür. Örneğin, birinci mikro öğretim de **kabul edilebilir** şeklinde belirtilen, “konuyla ilgili düşündürücü sorular sorma”, “belirlenen yöntem ve teknikleri etkinlikle uygulama” ve “araç ve gereçleri etkinlikle kullanma” yeterliklerinin ikinci mikro öğretim uygulamasında, **iyi yetişmiş** şeklinde değerlendirilmesi adayların birinci mikro öğretimde verilen dönüt ve düzeltmeleri dikkate aldığını göstermektedir.

Öğretmen Adaylarının Birinci ve İkinci Mikro-Öğretim Sonuçlarının Karşılaştırılması İle İlgili Bulgular

Aynı, grubun birinci ve ikinci mikro-öğretimden elde ettiği başarıları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını (güven düzeyi $p<.05$) belirlemek amacıyla eşli gruplar *t* testi uygulanmıştır. Çıkan sonuçlar Tablo 1’de gösterilmiştir

Tablo 1. *Grubun Birinci ve İkinci Mikro- Öğretim Toplam Puanları Arası Eşli Gruplar t testi sonuçları*

	N	$\bar{x}$	S.S.	Sd	t	$p<.05$
I. Mikro-öğretim (Öntest)	35	67.92	8.17	298	-18.683	.000
II. Mikro-öğretim (Sontest)	35	84.83	6.62	285.908		

Her iki Mikro-Öğretim sonuçları karşılaştırıldığında grubun ikinci mikro-öğretimdeki başarısı birinci mikro-öğretime göre $p<.000$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Sonuçta, kendilerine birden fazla uygulama fırsatı verilen öğretmen adayları, öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak öğrendikleri bilgi ve becerileri yaşantılarına geçirmede başarılarını artırmışlardır.

Öğretmen Adaylarının Mikro-Öğretime İlişkin Görüş ve Önerileriyle İlgili Bulgular

Mikro-öğretim çalışmalarına ilişkin görüş ve önerilerini almak amacıyla 50 öğretmen adayına açık uçlu sorular sorulmuştur. Adayların verdikleri yanıtlar aşağıda belirtilen dört kategoride toplanmıştır.

1. Adayların mikro öğretimin etkililiği konusunda ki görüşleri
2. Mikro-öğretimin öğretmen adaylarına sağladığı önemli yararlar

Mikro Öğretimin Öğretmenlik Meslek Bilgi ve Becerilerinin Kazanılmasına Etkisi

3. Adayların, mikro-öğretim sırasında karşılaştıkları zorluklar
4. Adayların mikro-öğretim çalışmalarına ilişkin önerileri.

Bu dört kategoride yer alan temalar önce olumlu ve olumsuz olarak kodlanmıştır. Daha sonra kodlanan bu bilgilerden birbiriyle ilgili olanlar birleştirilerek yüzdeleri alınmış ve yorumlanmıştır.

Öğretmen Adaylarının Mikro Öğretim Çalışmalarının Etkililiği Konusundaki Görüşleri

Öğretmen adaylarının % 93'ü mikro-öğretimi etkili bulurken % 7'si olumsuz görüş bildirmişlerdir. Mikro-öğretimin etkililiği konusunda olumlu görüş bildiren adayların gerekçeleri özetle şöyle sıralanmaktadır.

- Kuramsal bilgileri uygulayabilme fırsatı vermesi (% 90)
- Mesleğe hazırlayıcı deneyimler kazandırması (% 88)
- Kendilerine olan özgüveni artırması (% 86)
- Öğretmenlik mesleğine olan sevgilerini artırması (% 86)
- Planlı çalışmanın yararlarını görmelerini sağlaması (% 83)
- Zevkli ve ilgi çekici bir çalışma olması (% 81)

Olumsuz görüş bildirenler bunun nedenini, “öğretmenlik mesleğini sevmemelerinden dolayı mikro öğretim çalışmalarının ilgilerini çekmemeleri”, “toplum karşısında konuşmak zorunda kalmalarının kendilerinde stres yaratması” şeklinde değerlendirmişlerdir. Bu adayların verdikleri ilginç yanıtlardan bazıları şunlardır.

- Kendimi asla bir öğretmen olarak düşünmüyorum. Çünkü öğretme sabır isteyen bir iş. Ben de ise hiç sabır yok.
- Hiçbir yeri kazanamam korkusuyla bu bölümü işaretledim. Ailemin baskısıyla buradayım. Her an bırakabilirim.
- Konuşmayı çok sevmiyorum. Oysa öğretmenlik hep birilerine bir şeyler anlatmayı gerektiriyor Çok stresli bir yapım var. Konuşurken hata yapmaktan çok çekiniyorum.

Mikro-Öğretimin Öğretmen Adaylarına Sağladığı Önemli Yararlar

Mikro-öğretimin sağladığı yararlar öğretmen adaylarınca şöyle sıralanmışlardır.

- Bir dersin planlanması ve sunulması konusundaki bilgi ve becerileri artırması (% 95)
- Öğretme işinin zor fakat zevkli bir uğraş olduğunu anlamaları (% 90)
- İyi bir öğretmen olma konusunda ilgi ve istek uyandırması (% 88)
- Yeterli, yetersiz ve eksik yönlerini görmelerini Sağlayarak kendilerini daha iyi değerlendirebilme fırsatı vermesi (% 87)
- İlk öğretmenlik heyecanını tattırması (% 84)
- Toplum önünde konuşma cesaretini artırması (% 82)
- Doğru bir meslek seçtikleri konusunda emin olmalarını sağlaması (% 80)

Elde edilen bu bulgular, Mikro öğretimin etkililiği konusunda elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir. Şöyle ki; adayların % 86'sı mikro-öğretimin, "öğretmenlik mesleğine olan sevgilerini artırdığını" belirtirken, adayların % 88'i mikro-öğretimin sağladığı en önemli yararı "iyi bir öğretmen olma konusunda ilgi ve istek uyandırdı" şeklinde ifade etmişlerdir. Yine adayların % 90'ı, "kuramsal bilgileri uygulayabilme fırsatı vermesi açısından mikro-öğretimi etkili bulmuşlardır. Bu görüşler, dersin hedeflediği öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutum ve tavır kazandırma konusunda mikro-öğretimin, öğretmen adayları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Adayların bu kategoride verdikleri yanıtlardan bazıları örnek olarak aşağıda verilmiştir.

- Mikro-öğretim hem eğlenmemi hem de öğrenmemi sağladı.
- Mikro-öğretim sırasında çok şeyi öğrendim. Bunu ikinci mikro-öğretim denemesinde fark ettim. Çünkü bir şeyler daha iyiye doğru gidiyordu. Bunu beni izleyen öğretim elemanının ve diğer aday arkadaşların bakışlarından anladım.
- Mikro-öğretim, öğretmenlik mesleğinin ne kadar çok zenginliklerle dolu olduğunu görmemi sağlayan bir pencere oldu.
- Bu dersi hiç kaçırmadan zevkle izlememi sağladı.

Öğretmen Adaylarının Mikro-Öğretim Sırasında Karşılaştıkları Zorluklar

Öğretmen adayları bu kategoride karşılaştıkları zorlukları şöyle sıralamışlardır:

- Aşırı heyecan ve başarısız olma korkusu (% 85).
- Toplum karşısında konuşmak (% 83).
- Süreyi iyi kullanamamak (% 80).
- Doğal bir ortam olmayışı nedeniyle gruba hitap ve davranış konusunda sıkıntı çekmek (% 79).
- Planı uygulama konusunda endişe duymak (% 78).
- Etkili bir iletişim kurmada yeterli olmamak (% 77).

Öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu aşırı heyecan ve başaramama korkusuyla, toplum karşısında konuşmaktan sıkıntı duyduklarını ifade etmişlerdir. Bilindiği gibi heyecan ve kaygı, bireyin başarısını olumsuz yönde etkileyen bir etkidir. Eğer birey, kaygıyı yaratan etkenler konusunda ve kaygı düzeyi konusunda bilgi sahibi olursa, bu farkındalık onun akademik başarısını artırmasını sağlar (Tobias, 1979: 573-574). Öğretmen adaylarının, kuramsal olarak öğrendikleri bilgileri uygulamaya koyarken kaygı ve heyecan içinde olmaları çok doğaldır. Bu açıdan yaklaşıldığında mikro-öğretim, adayları gerçek sınıf ortamına hazırlayıcı ve ilk heyecanlarını yenmelerine yardımcı bir çalışma olarak görülmektedir. Diğer karşılaşılan zorluklar ise öğretmen adaylarının zaman içerisinde yapacakları uygulama çalışmalarının sayısı arttıkça tamamlanabilecek eksiklikler olarak algılanmaktadır. Nitekim kendilerine ikinci kez mikro-öğretim yaptırılan adayların, verilen dönütler doğrultusunda hatalarını ve eksikliklerini düzelterek daha başarılı oldukları gözlenmiştir.

Öğretmen Adaylarının Mikro Öğretime İlişkin Önerileri

Adayların mikro-öğretime ilişkin önerileri şunlardır.

- Her öğretmen adayı, gerçek okul ortamında uygulamaya başlamadan önce mutlaka mikro-öğretim yapmalıdır (% 93).
- Her adaya birden fazla mikro-öğretim yapma fırsatı verilmelidir (% 92).

- Türkçe öğretimi, Matematik öğretimi, Fen Bilgisi Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi gibi öğretim derslerinde de mikro-öğretim çalışmaları yaptırılmalıdır (% 90).
- Mikro-öğretim gerçek bir sınıf ortamında da yapılmalıdır (% 87).
- Mikro-öğretim ayrı bir ders olarak okutulmalıdır (% 79).

Öğretmen adaylarının büyük bir kısmının, “mutlaka her adaya mikro öğretim yaptırılması” ve “birden fazla mikro-öğretim yapma fırsatının verilmesi” önerileri; birinci kategoride yer alan ve adayların % 93’ünün yararlı görmesi bulgusuyla da paralellik göstermektedir. Adaylara ne kadar çok mikro-öğretim yapma fırsatı verilirse, o kadar öğretim becerilerini kazanmalarına ve kendilerine olan özgüveni geliştirmelerine yardımcı olacaktır. Böylece adayların, mikro-öğretim sırasında karşılaştıkları zorlukları yenme ve deneyimlerinin artmasına olanak sağlayacaktır.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersi yeni programda yerini “Öğretim İlke ve Yöntemleri” dersi ile “Ölçme Değerlendirme” dersine bırakmıştır. Yoğun içeriği nedeniyle tam olarak işlevsel olarak işlenemeyen Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersinin iki ayrı ders olarak programda yer alması, öğrenciler açısından daha yararlı olmuştur. Böylece uygulamalı çalışmalara daha fazla zaman ayrılması söz konusu olabilecektir.

Bu çalışma, Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersinin son olarak okutulduğu 2006 öğretim yılında yapılmıştır. Bu derste verilen kuramsal bilgilerle, uygulamalı çalışmalar arasında bir köprü olarak işe koşulan mikro-öğretim, dersin öngördüğü amaçların gerçekleştirilmesi açısından büyük yarar sağlamıştır. Mikro-öğretim çalışmaları aynı zamanda öğretmen adaylarının sınıf içi öğretim süreçlerinde yetersiz ve eksik yönlerinin belirlenmesine de olanak tanımıştır.

Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersinin yerine konan “Öğretim ilke ve Yöntemleri” dersi, içerik açısından öğretmen adaylarına mikro öğretim yaptırma konusunda daha uygun bir ortam hazırlayacaktır. Öğretmen adaylarına çok sayıda teorik bilgileri yüklemek yerine, onların öğretmenlik mesleğinde kullanabilecekleri uygulanabilir bilgilerin verilmesi, adayların kendilerine olan özgüvenlerini arttıracak ve meslekte daha yararlı olmalarını sağlayacaktır. Çünkü bilginin her geçen gün katlanarak arttığı bir süreçte bilgiyi kullanmak ve bilgiye ulaşabilmenin yollarını bilmek daha önemlidir.

“Toplum karşısında konuşma” yeterliği, öğretmen adaylarına kazandırılması amaçlanan önemli bir yeterliktir. Adayların çoğunun bu konuda sıkıntı çektikleri gözlenmiştir. Bu eksikliğin giderilebilmesi adaylara sık sık konuşma fırsatının verilmesi ile giderilebilecektir. Bu amaçla programda yer alan Türkçe I ve II (Güzel Konuşma ve Yazma) dersleri daha işlevsel hale getirilmelidir. Bu yeterliğin gelişmesinde gerek Türkçe, gerekse öğretimi derslerde adaylara heyecanlarını yenmelerine yardımcı olacak uygulamalı çalışmalara daha fazla ağırlık verilmelidir.

Öğretmen adayları, açık uçlu sorulardan oluşan ankete verdikleri yanıtlarla mikro-öğretimi yararlı bulduklarını ifade etmişlerdir. Mikro-öğretimin öğretmenlik mesleğini sevmelerine yardımcı olduğunu, meslekle ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılmasında büyük katkı sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarına, uygun öğretme davranışlarını seçmede yeteneklerini geliştirebilmenin en iyi yolu, edindikleri kuramsal bilgiyi sistematik bir yolla uygulamaya dökme fırsatının verilmesidir. Bu, onlara sınıf içi öğretim süreçlerinde bir öğretmen olarak kendilerini daha iyi algılama ve farkındalık düzeylerini yükseltebilme olanağı verecektir. Nitekim elde edilen bulgular mikro-öğretim uygulamalarının, adayların öğretmenlik mesleği ile ilgili deneyimler kazanması ve öğretmenlik mesleğini daha fazla sevmeleri konularında etkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca adayların, mikro öğretim çalışmalarından büyük keyif aldıkları ve derse karşı daha fazla güdülendikleri de gözlenmiştir. Bu durumu adaylar yazılı ve sözel olarak ifade etmişler, aynı zamanda mikro-öğretim çalışmalarına eksiksiz olarak katılmışlardır.

Öğretmen adaylarının birinci ve ikinci mikro öğretim çalışmaları karşılaştırıldığında adayların ikinci mikro öğretim uygulamalarında daha fazla başarılı oldukları görülmüştür.

Adayların mikro-öğretimin bütün adaya yaptırılması, her adaya birden fazla mikro öğretim yapma fırsatının verilmesi, bütün öğretimi derslerde uygulanması, gerçek bir sınıf ortamında denenmesi gibi önerileri dikkate alınmalıdır.

ÖNERİLER

İlköğretim Programında yer alan Türkçe Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Fen Bilgisi Öğretimi, Matematik Öğretimi, Müzik Öğretimi, Resim İş Öğretimi ve Beden Eğitimi Öğretimi gibi derslerde de mikro-öğretime yer verilmesi yararlı olacaktır. Böylece adaylar bir taraftan bu derslerin öğretimini teorik olarak öğrenirken, diğer taraftan da öğrendiklerini uygulayabilme fırsatını elde edebileceklerdir. Bu deneyim

adaylara, öğretmenlik uygulamaları çalışmalarında büyük yarar sağlayacaktır. Öğretmen adaylarının okullarda uygulamaya başlamadan önce mikro-öğretim sürecinden geçmeleri, öğretmenlik mesleğini yakından tanımalarına ve edindikleri bilgileri yaparak, yaşayarak öğrenmelerine olanak tanıyacaktır.

Derslerin öğretiminde kuramla uygulama arasındaki ilişki kurulması öğretmen adaylarının iyi yetişmesi açısından çok önemlidir. Teorik verilen bilgilerin uygulamalarıyla ilgili gerekli ve yeterli örnek çalışmaların yaptırılması adayların öz güvenlerini geliştirme konusunda yarar sağlayacaktır.

Öğretmen adaylarına, olanaklar elverdiği oranda iki kez mikro-öğretim yapma fırsatı verilmesi adaylara okullarda uygulama çalışmalarını yapma sırasında kolaylık sağlayacaktır. İlk denemede heyecanını yenen adaylar, kendilerine verilen dönütler doğrultusunda hatalarını görüp düzeltme ve eksikliklerini tamamlama şansına sahip olabileceklerdir. Böylece, yansıtıcı öğretime adım atılmış olacaktır. Düşünen, sorgulayan, eleştiren ve araştıran öğretmenlerin yetiştirilmesine ortam hazırlanabilecektir. Bu konuda yapılan pek çok araştırma, en anlamlı ve etkili öğretmen eğitimi programlarının yansıtmacı öğretmeyi kullanarak, kuram ve uygulamayı birleştirmek olduğunu ortaya koymuştur (Lanier ve Little, 1986; Ross ve Hannay, 1986; Adler ve Goodman, 1986).

Okul Deneyimi II ve Okullarda Uygulama Çalışmalarının bir kısmı mikro-öğretime ayrılmalıdır. Adaylar yapay ortamlarda yaptıkları mikro-öğretim çalışmalarından, doğal ortamda yapacakları uygulama çalışmalarına daha rahat ve daha güvenle geçiş yapabileceklerdir.

Sınıf öğretmeni yetiştiren programlara, uygulamalı çalışmaların daha sağlıklı ve verimli yürütülebilmesi için daha az öğrenci alınması ve sınıflarda öğrenci sayılarının azaltılması daha uygun olacaktır. Fiziki olanaksızlıklar yüzünden oluşturulan kalabalık sınıflarda, adaylarla yüz yüze ilişkiler kurulamamaktadır. Oysa öğretmen yetiştirmede bu tür ilişkiler, adaylarda öğretmenlik mesleği ile ilgili tutum ve davranış kazandırma açısından çok önemlidir.

Mikro-öğretim çalışmalarıyla ilgili olarak daha kapsamlı araştırmaların yapılmasına gerek duyulmaktadır. Yapılacak çalışmalarla, mikro-öğretim için farklı uygulama modelleri geliştirilebilir. Böylece mikro-öğretim, öğretmen yetiştirme programlarında daha etkili olarak kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- Adler, S. & Goodman J. (1986). "Critical theory as a fundation of methods courses". *Journal of Teacher Education*. 7(4).
- Alkan, C. (1984). *Eğitim Teknolojisi*. Ankara: Aşama Matbaacılık Sanayii
- Allen, D.W. (1980). "Micro-teaching, personel review". *British Journal of Teacher Education*. 6 (2).
- Avalos, B. (2000). "Policies for teacher in developing countries". *International Journal of Educational Research*. 33.451-452.
- Balcı, A. (2000). *Sosyal Bilimlerde Araştırma-Yöntem, Teknik ve İlkeler* (5. Baskı). Ankara. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bayraktutar, E. (1982). *Mikro-Öğretim Yöntemi ve Uygulaması*. Yayınlanmamış Asistanlık Tezi. Ankara: Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu.
- Bayraktutar, E. (1994). "Öğretmen Eğitiminde Çağdaş Bir Yaklaşım Olarak Mikro-Öğretim Yöntemi Üzerine Bir Araştırma". *I. Eğitim Bilimleri Kongresi Cilt I*. Adana: Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Baytekin, Ç. (1972). "*Mikro-Öğretim Metodunun Geliştirilmesi*". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Semineri. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi.
- Çakır, Ö. & Aksan, Y. (1992). "Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirmede Mikro-Öğretimin Rolü-Bir Model". Ankara: *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7.
- Çakır, Ö. (2000). "Öğretmen Yetiştirmede Teoriye Pratiğe Bağlayan Mikro-Öğretimin Türkiye'deki Üç Üniversitede Durumu". Ankara: *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18.
- Deniz, L. (1993). "Mikro-öğretim". *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi* 5, İstanbul.
- Goodman, J. (1986). "Universty education courses and the professional preparation of teachers". *Teaching and Teacher Education*, 12 (2).
- Hacıoğlu, F. & Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik Uygulamaları*. Alkım Yayınevi. İstanbul.
- Külahçı, Ş.G. (1994). "Mikro-öğretimde Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Deneyimi II. Değerlendirme". *Eğitim ve Bilim*. 18 (92).
- Küçükahmet, L. (2000). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lanier, J.E. & Little, J.W. (1986). "Research in teacher education". In M.C Wittrock (Ed.) *Handbook of Research on Teaching*. New York: Macmillian.
- Meral, M. A. & Zerayak, E. (1999). "Öğretmen Yetiştirmede Mikro-Öğretim" 4. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Kezban Kuran

Roos, E.W. & Hannay, L.M. (1986). "Towards a critical theory of reflective inquiry". *Journal of Teacher Education*. 37(4). 9-15.

Selçuk, Z. (2000). *Okul Deneyimi ve Uygulama*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Struyk, L.R. & McCoy, L.H. (1996). "Pre-service teachers use of videotape for self-evaluation". *Clearing House* 09/93 Volume, 67.

Tobias, S. (1979). "Anxiety research in educational psychology". *Journal of Educational Psychology*, 71.

Wallace, M. (1979). "Micro teaching: skills and strategies". Holden, S. (Ed.) *Teacher Training*. London: Modern English Publication

YÖK/Dünya Bankası. (1998). *Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi*. Ankara: Öğretmen Eğitimi Yayınları.